

Çocuklarda Suça Sürüklenme ve İşgücüne Katılım

Psikolog Gökçe Ergür

Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar

Dünyada ve ülkemizde çocuk ve ergenlere yönelik adli vaka sayısı artış göstermektedir. Adli değerlendirme sürecinde çocuk ve ergenler bir suçun faili veya mağduru olarak karşımıza çıkmaktadır. İhmal ve istismar edilen çocuk/ergenlerin suça karışma ihtimalleri, suça karışan çocuk-ergenlerin de ihmal ve istismara uğrama ihtimalleri oldukça yüksektir. Her iki durumda da çocuğun ruhsal sağlığının ve yaşam kalitesinin olumsuz olarak etkilendiği bilinmelidir.

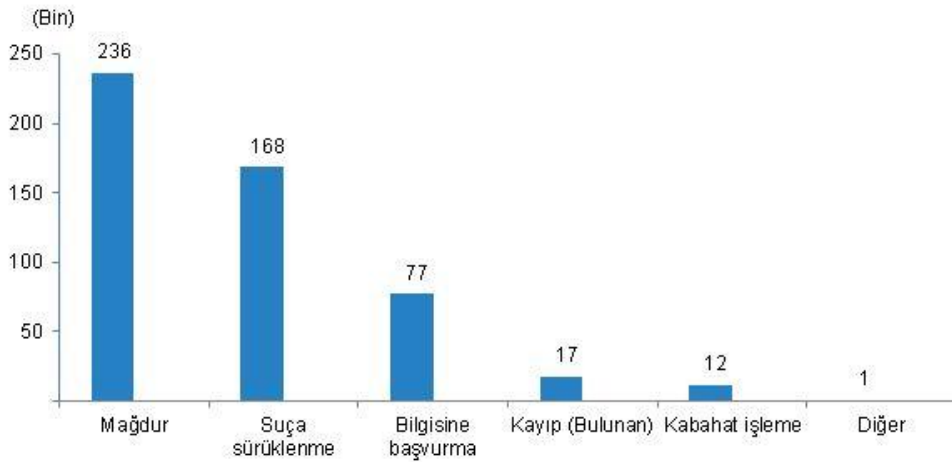
Çocuklar suçun aktif süjesi (fail) olabildiği gibi, suçun pasif süjesi (mağdur) de olabilirler. Suçun mağduru olan çocuk, suçun konusu olan davranışın etkisini doğrudan kendisinde hisseden çocuktur.

Çocukluk çağında yaşanan stresli yaşantıların çocuğun psikolojisine ve yaşam kalitesine zarar vererek önemli sosyal ve ruhsal problemlere neden olacağı ve yalnızca çocuğun suça sürüklenmesine değil aynı zamanda suçun mağduru olmasına da sebep oluşturacağı düşünülmektedir. (Ayaz ve ark. 2012).

Çocuk koruma kanununda suça sürüklenen çocuk, "kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma ya da kavuşturma başlatılan veya hakkında güvenlik önlemine karar verilen çocuk" olarak tanımlanmaktadır. (Resmi Gazete 2005).

Pek çok etkenin (ruhsal, zihinsel, ailesel, toplumsal) bir sonucu olarak ortaya çıktığı, suçluluk davranışı içerisinde olan çocuk için "suça itilmiş/sürüklenmiş çocuk" ifadesini kullanmak daha doğru olacaktır. (Göker ve ark. 2006).

En son yayımlanan güvenlik birimine gelen veya getirilen TÜİK çocuk istatistikleri verilerine göre 2019 yılında çocukların karıştığı olay sayısı 511 bin 247 oldu.

Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocukların;

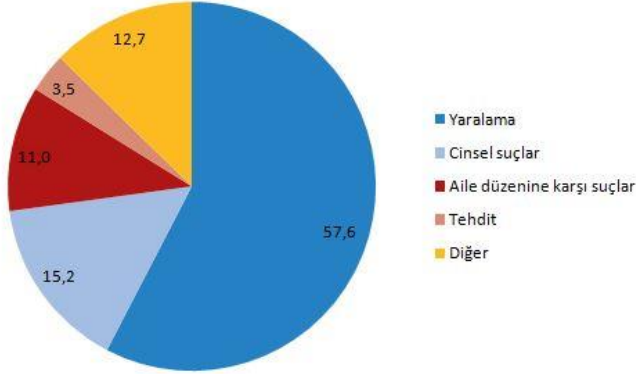
%46,1'i mağdur

%32,9'u suça sürüklenme

%15'i bilgisine başvurma

%3,4 hakkında kayıp müracaatı yapıp daha sonra bulunan

%2,5'nin diğer nedenlerden dolayı güvenlik birimine geldiği tespit edildi.

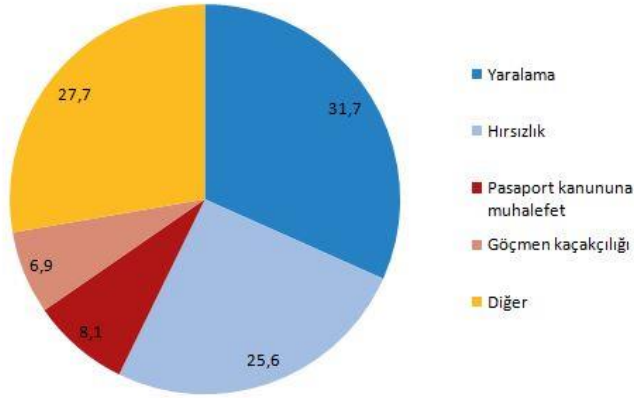
Olaya karışan 511 bin 247 çocuktan mağdur (%46,1) olanların sayısı 235 bin 931'dir. Suç mağduru olarak gelen (%87,5) 206 bin 498 çocuğun mağduriyet sebepleri aşağıda sıralanmıştır.

Bu çocuklara isnat edilen suç türleri:

- %57,6'sı yaralama
- %15,2'si cinsel suçlar
- %11,0'ı aile düzenine karşı suçlar (Yaralama, hakaret gibi suç sayılan eylemler haricinde merhamet, acıma ve şefkatle bağdaşmayacak ölçüdeki davranışlar kötü muamele)

Ayrıca mağdur çocuklar aşağıdaki suçlardan mağduriyet yaşamışlardır;

- %3,5'i tehdit
- , %2,7'si kişiyi hürriyetinden yoksun kılma
- %2,1'i ise hırsızlık suçu

Güvenlik birime gelen veya getirilen 511 bin 247 çocukların karıştığı olayların 186 bin 250'si suça sürüklenme (%32,9) nedeni ile gerçekleşti.

Bu çocukların

- %31,7'sine yaralama
- %25,6'sına hırsızlık
- %8,1'ine Pasaport Kanunu'na muhalefet (Türkiye'ye kaçak olarak girme)
- %6,9'una göçmen kaçakçılığı
- %4,6'sına ise uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak veya satın almak

Çocuk İşgücü

Çalışan çocuk kavramı, çocuğun çalışmasını (child work) ve çocuk işçiliğini (child labour) içerir. Çocuğun çalışması denildiği zaman, çocuğun eğitimini, fiziksel, zihinsel, duygusal, ahlaksal ve sosyal gelişimi olumsuz yönde etkilemeyen çalışmalar kastedilmektedir. Çocuk işçiliği çocuğun çocukluğunu yaşamasına engel olan; fiziksel, bilişsel ve ruhsal olarak sağlıklı gelişimini zedeleyen her aktiviteyi içerir.

ILO'nun kuruluşunu takiben 1919 yılında imzalanan 5 numaralı "En Az Çalışma Yaşı" başlıklı sözleşme, 14 yaşından küçük çocukların sanayide çalışmalarını yasaklamıştır. Arada çok sayıda sözleşme ve düzenleme yapılmış olsa da, esas belirleyici olan çerçeve 1973 yılında yayınlanmış olan 138 numaralı sözleşmeye göre, **15 yaşın altında yaşamını kazanmak, aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla çalışma yaşamına erken yaşta atılan çocuklara "çalışan çocuk" ya da "çocuk işçi" denilmektedir.** 15-24 yaş arasındakiiler ise "genç işçi" olarak tasnif edilmiştir (Gümrükçüoğlu, 2014, s. 488).

En son yayımlanan "Çocuk İşgücü Araştırması" adlı araştırma 2019 yılının 4. Çeyreğinde (ekim-kasım-aralık) "İşgücü Araştırması" ile birlikte 5-17 yaş grubundaki çocuklara uygulanmıştır.

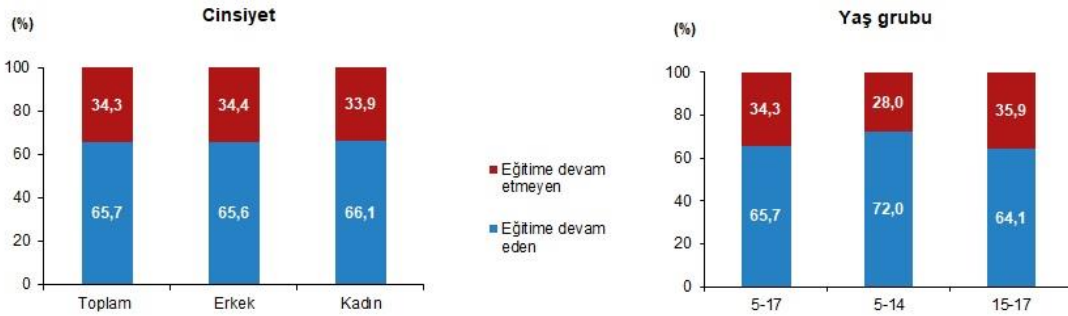
	Toplam		Erkek		Kadın	
	(Bin kişi)	(%)	(Bin kişi)	(%)	(Bin kişi)	(%)
5-17 yaş grubu nüfus	16 457	-	8 449	-	8 008	-
Ekonomik faaliyette çalışan	720	100,0	508	100,0	212	100,0
Yaş grubu						
5-11	32	4,4	24	4,7	8	3,8
12-14	114	15,9	77	15,2	37	17,4
15-17	574	79,7	407	80,0	167	78,8
Eğitime devam durumu						
Devam eden	473	65,7	333	65,6	140	66,1
Devam etmeyen	247	34,3	175	34,4	72	33,9
Sektör						
Tarım	221	30,8	143	28,2	78	36,8
Sanayi	171	23,7	141	27,8	29	13,7
Hizmet	328	45,5	223	43,9	105	49,4
İşteki durum						
Ücretli veya yevmiyeli	455	63,3	319	62,9	136	64,2
Kendi hesabına	4	0,5	3	0,5	1	0,5
Ücretsiz aile işçisi	261	36,2	186	36,6	75	35,3

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Araştırmada Türkiye genelinde 5-17 yaş grubunda 16 milyon 457 bin çocuk olduğu tahmin edilmiştir.

Yaş grupları itibarıyla, 5-11 yaş grubundaki çocuk sayısı 9 milyon 12 bin, 12-14 yaş grubundaki çocuk sayısı 3 milyon 796 bin, 15-17 yaş grubundaki çocuk sayısı ise 3 milyon 649 bin kişi olarak tahmin edilmiştir.

Çalışan çocuk/ çocuk işçi olarak sayılan 5-14 yaş grubundaki 146 bin çocuktan 105 bin çocuk eğitime devam ederken, 41 bin çocuk eğitime devam etmemiştir

Ekonomik faaliyetteki çocuklar arasında:

Çocuk işçi sınıfındaki (5-14 yaş) grubun oranı %20 'dir. Bu çocukların %72'si eğitime devam edebilirken, %28 'si eğitim hakkından mahrum kalmıştır.

Genç işçi sınıfındaki (15-17 yaş) grubun oranı %80'dir . Bu gençlerin %64 'i eğitime devam edebilirken, %36'sı eğitim hakkından mahrum kalmıştır.

Çalışan çocukların %65'i hanehalkının ekonomik faaliyetine yardımcı olmak, hanehalkı gelire katkıda bulunmak ve kendi ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmıştır.

Çalışan çocukların %65'i ailenin gelire katkıda bulunanlardır. Diğer %35'i ise iş öğrenmek ve meslek kazanmak amacıyla çalışmaktadır.

Okutamadığımız çocuklara ne oluyor, suça yatkın oluyorlar.

XVII. yüzyılda Victor Hugo : “ Bir okulun yapılması bir hapishanenin kapanması demektir.”

Hükümlünün eğitim durumu		
	Sayı	%
Hiç öğrenim görmedin ve okur yazar değilim	7	8,3
Hiç öğrenim görmedim ama okur yazarım	14	16,7
İlkokul terk	18	21,4
İlkokul mezunu	23	27,4
Ortaokul terk	14	16,7
Ortaokul mezunu	3	3,6
Lise terk	2	2,4
Lise mezunu	3	3,6
Toplam	84	100

Tablo-13: Hükümlülerin eğitim durumu ile ilgili dağılım

Elde edilen sonuçlara göre Ankara İslah Evindeki çocukların yaklaşık % 80'inin 15-19 yaş grubu olduğu, bu çocukların % 73,8'inin ilkokul mezunu ve hiç okula gitmeyenlerin toplam oranının olduğu görülmüştür.

Ayrıca, Glueck ve Glueck, karşılaştırmalı araştırmalarında suçlu çocukların suçsuzlara göre daha çok sınıfta kaldıklarını ortaya koymuşlardır. Okulda hiç yıl kaybetmeyenlerin oranı suçlu grupta % 15,6 iken suçsuz grupta ise bu oran % 33 tür. Buna karşılık üç ya da daha çok yıl yitirenler suçlu grubun % 20,8'ini, suçsuz grubun ise % 10,4, ünü oluşturmaktadır. Aradaki farklar anlamlıdır. Glueck'lerden önce Kvarceus (1945) suçlu olanların, suçsuzlara göre daha yüksek bir oranda okulda başarısız olduklarını gösterdi.

Çocuğun eğitim düzeyinin suçluluğu belirleyici etkenlerden biri olduğu cezaevlerine giren hükümlü çocukların suçu işlediği andaki eğitim düzeyinin dağılımı incelendiğinde de görülmektedir. Eğitim düzeyi ile suç işleme oranı arasındaki ilişki ters orantılı olup, çocuğun eğitim durumu yükseldiği oranda suç işleme eğilimi azalmaktadır.

Kaynakça:

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2015-2019-33632> (web link)

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuk-Isgucu-Anketi-Sonuclari-2019-33807> (web link)

"Suça Sürüklenen Çocuklara Yönelik Onarıcı Adalet Programları Ve Çocuk Arabuluculuğu" başlıklı makalenin tüm hakları yazarı Mustafa Serdar Özbek'e aittir ve makale, yazarı tarafından Türk Hukuk Sitesi (<http://www.turkhukuksitesi.com>) kütüphanesinde yayınlanmıştır.

Katoğlu, T. (2012). Ceza hukukunda suçun mağduru kavramının sınırları. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 61(2), 657-694.

Kunt, V. (2003). Suç ve çocuk. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.